

Sygn. akt III UK 150/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania D. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o umorzenie należności z tytułu składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 października 2018 r.,

skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 16 marca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 400 (czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 7 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych –
Oddział w S. (organ rentowy) odmówił D. Ł. (wnioskodawczyni) umorzenia

należności z tytułu składek. W uzasadnieniu organ rentowy wyjaśnił, iż po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej z 14 lutego 2013 r. wydana została decyzja, w której organ rentowy określił warunki umorzenia należności na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy wraz z ustaleniem kwot podlegających takiemu umorzeniu, informując wnioskodawczynię o kwotach niepodlegających umorzeniu, które powinny być spłacone. W odniesieniu do wniosku o wydanie decyzji umarzającej, organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczona nie spełniła warunków umorzenia na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551 ze zmianami, dalej jako ustawa abolicyjna), bowiem w zakreślonym terminie nie opłaciła wymaganych należności niepodlegających umorzeniu.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła wnioskodawczyni.

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r., VI U [...] Sąd Okręgowy w S. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umorzył należności wnioskodawczyni z tytułu składek.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni złożyła wniosek o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu nieopłaconych składek za okres od 1 marca 2002 r. do 28 lutego 2009 r. na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej. Decyzją z 14 lutego 2013 r. organ rentowy wskazał, że umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od kwietnia 2002 r. do maja 2002 r. oraz od września 2007 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 15.026,00 zł. W punkcie II decyzji zamieszczono informację, iż warunkiem umorzenia powyższych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Wskazano, iż należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wpłaty włącznie. Następnie pismem z 14 lutego 2013 r. organ rentowy wskazał, że według stanu na dzień 24 stycznia 2013 r. umorzeniu nie podlegają należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w kwotach 4.325,96 zł, 2.079,60 zł oraz 418,28 zł wraz z odsetkami za zwłokę liczonymi do dnia zapłaty włącznie. Wskazano, iż należności z tytułu składek należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia decyzji określającej

warunki umorzenia lub opłacenie ich w ramach układu ratalnego zawartego w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. W dniu 19 marca 2014 r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o rozłożenie na raty należności z tytułu składek za okres nieobjęty abolicją, na co organ rentowy wyraził zgodę. W dniu 16 kwietnia 2014 r. zawarto umowę o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek w ogólnej kwocie 10.672,44 zł. Odsetki naliczone zostały na dzień złożenia wniosku o rozłożenie płatności na raty. Dodatkowo naliczoną opłatę prolongacyjną w łącznej wysokości 241 zł. Spłatę należności rozłożono na 12 rat. W § 4 ust. 5 umowy wskazano, że wpłata należności dokonana po upływie terminu określonego w harmonogramie spłat lub dokonana w terminie lecz w wysokości niższej niż należna, będzie rozliczona na składki i na odsetki za zwłokę naliczane na zasadach określonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. W § 7 ust. 1 umowy zastrzeżono, że umowa ulega rozwiązaniu w przypadku wystąpienia choćby jednej z wymienionych okoliczności m.in.: gdy dłużnik posiada nieopłacone dwie raty układu, których termin wymagalności upłynął oraz gdy dłużnik nie opłacił należności objętych układem ratalnym w terminie płatności ostatniej raty, wynikającym z harmonogramu spłaty.

Wnioskodawczyni spłacała należności objęte układem ratalnym, przy czym większość rat uiszczała po terminie ich płatności. Organ rentowy każdorazowo informował wnioskodawczynię o stwierdzeniu braku wpłaty należności w terminie. Każdorazowo pouczano ją, że wpłat należy dokonywać w terminie zgodnie z harmonogramem spłaty zawartym w umowie, gdyż w przeciwnym wypadku umowa o układ ratalny ulegnie rozwiązaniu a należności staną się wymagalne.

Pismem z 10 czerwca 2015 r. organ rentowy zawiadomił wnioskodawczynię o rozwiązaniu umowy o układ ratalny z 16 kwietnia 2014 r. Wskazano, że umowa uległa rozwiązaniu od dnia 10 czerwca 2015 r. Jako powód podano nieopłacenie należności objętych układem ratalnym, których termin płatności przypadał na 9 marca 2015 r. oraz 9 kwietnia 2015 r. Jednocześnie organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że z uzasadnionych względów gospodarczych lub innych przyczyn niezależnych od płatnika, może ona wystąpić z wnioskiem o utrzymanie w mocy umowy o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek w terminie 7 dni od

dnia otrzymania zawiadomienia. W dniu 13 czerwca 2015 r. wnioskodawczyni dokonała spłaty zaległej należności z terminem płatności na 9 marca 2015 r. a 25 czerwca 2015 r. ubezpieczona dokonała spłaty zaległej należności z terminem płatności na 9 kwietnia 2015 r. Następnie wnioskodawczyni - powołując się na informację organu rentowego zawartą w piśmie z 10 czerwca 2015 r. - złożyła wniosek o przywrócenie układu ratального w celu końcowego rozliczenia należności. Wskazała, że wszystkie składki objęte układem ratalnym na dzień 25 czerwca 2015 r. zostały już zapłacone w całości. Podała, że dwie ostatnie składki zapłaciła z opóźnieniem ze względu na przejściowe, problemy zdrowotne i w związku z tym także finansowe. Pismem z 7 lipca 2015 r. organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że rozpatrzenie jej wniosku o utrzymanie układu ratального uwarunkowane jest opłaceniem w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma należności według załącznika. Wskazano, że dowody wpłat należy dostarczyć w terminie 7 dni od otrzymania pisma do Wydziału Realizacji Dochodów, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania. W załączniku do pisma wymieniono należności do uregulowania z tytułu składek i odsetek za zwłokę na łącznie 184 zł. Po otrzymaniu pisma z 7 lipca 2015 r. wnioskodawczyni była przekonana, że w przypadku spełnienia warunków w nim wskazanych decyzja ZUS w sprawie utrzymania układu ratального będzie dla niej korzystna. Wnioskodawczyni opłaciła wskazane w piśmie z 7 lipca 2015 r. należności w określonym przez organ rentowy terminie. Wpłat dokonała 16 lipca 2015 r. W tym samym dniu złożyła w ZUS potwierdzenia dokonania przelewów. We wskazanym terminie złożyła w organie rentowym również wymagane dokumenty.

Pismem z dnia 7 sierpnia 2015 r. organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że na podstawie list wpłat pobranych w dniu 6 sierpnia 2015 r. w Kompleksowym Systemie Informatycznym nie stwierdzono zaległości na koncie płatnika z tytułu nieopłaconych składek. W konsekwencji wniosek o utrzymanie w mocy układu ratального jako bezprzedmiotowy pozostawiono bez rozpoznania. Pismem z 21 września 2015 r. zatytułowanym „sprostowanie do zawiadomienia o rozwiązaniu umowy z dnia 16.04.2014 r. (...)” organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że umowa o rozłożeniu należności na raty z 16 kwietnia 2014 r. w związku z nieopłaceniem należności objętych układem ratalnym, których termin

płatności przypadał na 9 marca 2015 r. oraz 9 kwietnia 2015 r. uległa rozwiązaniu 9 kwietnia 2015 r. Wskazano, że termin płatności ostatniej raty układu ratałnego przypadał na dzień 9 kwietnia 2015 r., w związku z powyższym nie ma możliwości wystąpienia z wnioskiem o utrzymanie w mocy umowy o rozłożenie na raty należności z tytułu składek.

Orzekając w tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że kwestię sporną stanowiło wyłącznie do kiedy został wydłużony termin spłaty przez wnioskodawczynię należności niepodlegających umorzeniu, od uregulowania których zależy umorzenie zaległości składkowych. W ocenie Sądu Okręgowego, mając na uwadze treść pisma organu rentowego z 10 czerwca 2015 r., w powiązaniu z treścią pisma organu rentowego z 7 lipca 2015 r., należało przyjąć, że doszło do faktycznego odroczenia terminu płatności należności objętych układem ratałnym z 16 kwietnia 2014 r. o 7 dni licząc od dnia doręczenia wnioskodawczyni pisma organu rentowego z 7 lipca 2015 r., a zatem do 17 lipca 2015 r. (zobowiązanie doręczono wnioskodawczyni 10 lipca 2015 r.). Sąd Okręgowy zauważył, że organ rentowy aktualnie stanął na stanowisku, że pismo z 10 czerwca 2015 r., w którym poinformował wnioskodawczynię o możliwości złożenia wniosku o utrzymanie w mocy układu zostało do niej wysłane omyłkowo, gdyż w analizowanym przypadku brak było podstaw do odroczenia płatności należności objętych układem ratałnym z 16 kwietnia 2014 r., gdyż doszło do automatycznego rozwiązania układu ratałnego już 9 kwietnia 2015 r. Stąd wpłat dokonanych przez wnioskodawczynię w czerwcu oraz lipcu 2015 r. w ocenie organu rentowego nie można uznać za wpłaty dokonane w ramach układu ratałnego, gdyż taki już w tym momencie nie istniał.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej wskazano, że w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. W ocenie Sądu Okręgowego z brzmienia cytowanego przepisu wynika jednoznacznie, że rozłożenie płatności należności na raty oraz odroczenie terminu ich płatności są

dwoma niezależnymi przesłankami wydłużającymi termin spłaty należności niepodlegających umorzeniu. W ocenie Sądu pierwszej instancji w sprawie należało przyjąć, że organ rentowy zastosował w stosunku do ubezpieczonej obie wskazane regulacje - w pierwszej kolejności rozłożono płatność zadłużenia, którego spłacenie było warunkiem umorzenia należności przewidzianego w ustawie abolicyjnej na raty, co spowodowało wydłużenie termin spłaty należności warunkowych do czasu płatności ostatniej raty. Następnie w związku z opóźnieniami w płatności kolejnych rat organ rentowy skierował do ubezpieczonej 10 czerwca 2015 r. pismo, w którym poinformował ją o rozwiązaniu układu ratalnego, jednocześnie jednak wskazując na możliwość przywrócenia tego układu o ile stosowny wniosek zostanie złożony w określonym przez organ rentowy terminie. Taki wniosek wnioskodawczynie złożyła. Organ rentowy w odpowiedzi na ten wniosek zobowiązał wnioskodawczynię do spłaty reszty zadłużenia w terminie 7 dni od otrzymania zobowiązania.

W ocenie Sądu Okręgowego w tej sytuacji należało przyjąć, że - zobowiązując wnioskodawczynię do spłaty reszty zadłużenia we wskazanym terminie - organ rentowy w sposób dorozumiany wyraził zgodę na odroczenie płatności należności objętych układem ratalnym. Niespornym przy tym było, że - dokonując wpłaty wskazanych przez organ rentowy należności w 16 lipca 2015 r. - wnioskodawczynie ostatecznie spłaciła wszystkie należności niepodlegające umorzeniu, od których spłaty uwarunkowano umorzenie pozostałych należności na podstawie ustawy abolicyjnej. W konsekwencji, Sąd Okręgowy przyjął, że w analizowanym przypadku spłaty niepodlegających umorzeniu należności dokonano w terminie, o którym mowa w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, z kolei spłata należności niepodlegających umorzeniu spowodowała, że zostały spełnione przesłanki umorzenia należności wymienionych w decyzji z 14 lutego 2013 r.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości.

Sąd Apelacyjny wskazał, że termin spłaty ostatniej raty, ustalonej w programie ratalnym zawartym między wnioskodawczynią a organem rentowym, czyli 9 kwietnia 2015 r. był kluczowy dla ustalenia czy wnioskodawczynie posiada nieopłacone składki, podlegające umorzeniu. Wnioskodawczynie nie wywiązała się z warunków ratalnej spłaty należności, gdyż nie opłaciła ona dwóch rat układu w

terminie, a ponadto na dzień płatności ostatniej raty posiadała niespłacone należności, co również skutkowało rozwiązaniem układu ratalnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż po dacie wymagalności ostatniej raty doszło do odroczenia płatności należności objętych umową ratalną. Przede wszystkim możliwość zastosowania tej instytucji została ograniczona w czasie. Sąd Okręgowy uznał, że po upływie terminu płatności ostatniej raty, a więc po 9 kwietnia 2015 r. organ rentowy dokonał odroczenia terminu płatności. Czynność taka w okolicznościach niniejszej sprawy byłaby oczywiście sprzeczna z treścią art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, gdyż odroczenie terminu płatności możliwe było jedynie do 19 kwietnia 2014 r., a po tym terminie było niedopuszczalne i jako takie bezskuteczne. Ponadto z treści pisma organu z 10 czerwca 2015 r. nie wynikało wprost, że organ rentowy automatycznie utrzyma w mocy układ ratalny. W piśmie tym wskazano jedynie, że wnioskodawczyni może wystąpić z takim wnioskiem. Natomiast w piśmie z 7 lipca 2015 r. organ rentowy podał, że wniosek wnioskodawczyni może zostać rozpatrzony, ale najpierw musi opłacić zaległe należności. Z obu tych pism w ogóle nie wynika, aby automatycznie - przy spłacie zaległości - doszło do swoistego wznowienia umowy ratalnej. Organ rentowy wskazał jedynie w swoich pismach pod jakimi warunkami taki wniosek zostanie w ogóle rozpatrzony. Ostatecznie do utrzymania umowy ratalnej pomiędzy stronami nie doszło. Co więcej, Sąd Okręgowy bezzasadnie uznał, iż w świetle obowiązujących przepisów możliwe było odroczenie terminu płatności przy jednoczesnym rozłożeniu należności na raty. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, w art. 1 ust. 12 ustawy ustawodawca abolicyjnej zawarł dwie niezależne przesłanki przedłużające termin należności niepodlegających umorzeniu, tj. rozłożenie należności na raty albo odroczenie / terminu ich płatności. Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury i doktryny przepisy ubezpieczeń społecznych należy interpretować ściśle.

Sąd Apelacyjny zwrócił również uwagę, że ustawa abolicyjna, jest aktem o szczególnym charakterze, który w drodze wyjątku umożliwia odstępnie od zasady obowiązkowego i powszechnego uiszczania zobowiązań publicznoprawnych. Ponadto sam art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej jest dodatkowo swoistym *lex specialis* w porównaniu do art. 1 ust. 11 tej ustawy i określonego tam dwunastomiesięcznego

terminu. W związku z tym w grę wchodzi jeszcze zasada, iż wyjątków nie należy interpretować rozszerzająco.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, Sąd Apelacyjny uznał, że przepis art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej wskazuje na należności niepodlegające umorzeniu, które mogą zostać „rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności”. Użyty spójnik „albo” oznacza zastosowanie w stosunku do tych dwóch instytucji alternatywny rozłącznej zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami logiki. Alternatywa rozłączna oznacza, że zastosowanie jednej z instytucji wyłącza możliwość zastosowania drugiej i nie jest dopuszczalne zastosowanie obu. Sąd Okręgowy bezpodstawnie przyjął, iż mamy do czynienia z koniunkcją. Językowe dyrektywy wykładni dają jednoznaczny wynik, że ustawodawca dopuścił możliwość zastosowania tylko jednej z form „przedłużenia” terminu płatności należności niepodlegających umorzeniu. W niniejszej sprawie wnioskodawczynie rozłożono należności na raty, co tym samym w ogóle wykluczyło możliwość następczego odroczenia ich płatności, zwłaszcza że upłynął dwunastomiesięczny termin. Nie można kumulatywnie, czy też jedna po drugiej, zastosować tych dwóch form. Wnioskodawczynie nie wywiązała się z warunków układu ratalnego. Przede wszystkim w momencie jego zakończenia (9 kwietnia 2015 r.) posiadała niezapłacone należności niepodlegające umorzeniu i to w wysokości aż dwóch rat, a więc już od 9 marca 2015 r. była w opóźnieniu. Dla oceny prawnej bez znaczenia pozostaje ich późniejsze uiszczenie, zwłaszcza, że owo opóźnienie dotyczyło znacznej kwoty i brak jest informacji, aby było to spowodowane jakimiś obiektywnymi przyczynami. Tym samym wnioskodawczynie nie spełniła warunku przewidzianego w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej. Organ rentowy nie mógł odroczyć terminu płatności, a więc należało badać stan zadłużenia (spłat) wnioskodawczynie na dzień 9 kwietnia 2015 r. W tych okolicznościach zaktualizowała się norma prawna z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej nakazująca wydanie przez organ rentowy decyzji o odmowie umorzenia należności, co też prawidłowo organ rentowy uczynił.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła wnioskodawczynie, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie o orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji organu rentowego oraz

zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstw procesowego za obie instancje oraz postępowanie kasacyjne. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie: 1) art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, przez jego błędną wykładnię, polegającą na tym, że zdaniem Sądu Apelacyjnego, organ rentowy nie mógł odroczyć wnioskodawczyni terminu płatności pozostałych należności niepodlegających umorzeniu, z uwagi na upływ terminu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wydanej w sprawie decyzji o warunkach umorzenia należności, jak również z powodu tego, że przepis ten umożliwia zastosowanie wobec wnioskodawczyni tylko jednej z dwóch przewidzianych w nim instytucji, a więc albo rozłożenia tych należności na raty, albo też odroczenia terminu ich płatności, mimo tego, że w przedmiotowej sprawie z czynności podejmowanych przez pracowników organu rentowego oraz składanych przez nich oświadczeń, a także w ich rezultacie czynności podejmowanych przez wnioskodawczynię miało jedynie dojść do utrzymania w mocy zawartego wcześniej układu ratalnego, oczywiście po spełnieniu przez wnioskodawczynię dodatkowych warunków określonych przez organ rentowy; 2) art. 1 ust. 12 oraz art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej w związku z ustępem 10 art. 1 ustawy abolicyjnej, przez ich błędną wykładnię przez Sąd Apelacyjny, a polegającą na przyjęciu, że w myśl tych przepisów nieopłacenie przez wnioskodawczynię wszystkich należności niepodlegających umorzeniu w rozumieniu ustawy abolicyjnej w terminie pierwotnie określonym w umowie o rozłożenie tych należności na raty, czy też ich opłacenie po tym terminie, całkowicie niweczy możliwość umorzenia tych należności, które takiemu umorzeniu podlegają mimo tego, że ust. 12 art. 1 ustawy abolicyjnej, a także ust. 10 art. 1 tejże ustawy stanowią wyraźnie, że warunkiem umorzenia należności jest opłacenie pozostałych zaległych składek, które temu umorzeniu nie podlegają oraz nieposiadanie w tym zakresie żadnych zaległości na dzień wydania decyzji w przedmiocie umorzenia lub odmowy umorzenia zaległych należności. Zatem wspomniane przepisy nie precyzują wcale, że bezwzględnym warunkiem umorzenia należności jest opłacenie niepodlegających umorzeniu należności w

terminach ściśle określonych w zawartej między stronami umowie o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek; 3) art. 1 ust. 10, 12 i 13 ustawy abolicyjnej przez ich błędną wykładnię polegającą na tym, iż rozwiązanie układu ratalnego na skutek częściowego niewywiązania z jego warunków przez wnioskodawczynię, bezwzględnie uniemożliwia umorzenie należności o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy abolicyjnej i determinuje konieczność odmowy umorzenia tych należności, mimo tego, że wnioskodawczyni na dzień wydania decyzji o odmowie umorzenia należności z 15 października 2015 r. nie posiadała już względem organu rentowego żadnych zaległości objętych układem ratalnym jak i innych należności, które nie kwalifikowały się do umorzenia, a poza tym przepisy te nie uzależniają umorzenia należności od losu samego układu ratalnego, a jedynie od opłacenia wynikających z niego rat.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie, ponieważ z łącznego odczytania przepisów ustawy abolicyjnej wynika, że zaskarżony wyrok oraz negatywna dla wnioskodawczyni decyzja organu rentowego są prawidłowe.

Wnioskodawczyni trafnie argumentuje, że zgodnie z art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej zasadniczym warunkiem umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek jest nieposiadanie należności niepodlegających umorzeniu na dzień wydawania przez organ rentowy decyzji w przedmiocie umorzenia. Stosując samodzielnie art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, w oderwaniu od innych przepisów, należałoby zatem przyjąć w ślad za Sądem pierwszej instancji, że brak niepodlegających umorzeniu składek w dniu wydawania decyzji przez organ rentowy jest jedyną przesłanką jej wydania. Artykułu 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej nie można jednak odczytywać a następnie stosować w oderwaniu od innych przepisów ustawy abolicyjnej, których treść modyfikuje wnioski wynikające z wykładni art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, postrzeganego jako samodzielna podstawa normatywna decyzji organu rentowego o umorzeniu należności. Przepis

art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej uzupełniany jest bowiem przez art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej, który to przepis normuje warunki jakie muszą być spełnione, aby organ rentowy wydał decyzję o umorzeniu należności albo o odmowie umorzenia należności. Podkreślić przy tym należy, że obie decyzje są decyzjami związanymi. Ich konieczną przesłanką jest - obok spełniania warunku w postaci nieposiadania składek niepodlegających umorzeniu - także uwzględnienie art. 1 ust. 12. Zgodnie z tym ostatnim przepisem, warunek z art. 1 ust. 10 (nieposiadanie niepodlegających umorzeniu składek) może zostać spełniony w późniejszym terminie, niż wynikający z art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej. Dla przesunięcia terminu spłaty należności niepodlegających umorzeniu konieczne jest rozłożenie tych należności na raty albo odroczenie terminu płatności. Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, w takiej sytuacji warunek nieposiadania na dzień wydania decyzji niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne jest spełniony „po ich opłaceniu”. Zwrot „po ich opłaceniu”, dotyczący należności opisanych w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, należy odnosić do zdarzeń, jakimi są „rozłożenie na raty” oraz „odroczenie terminu płatności”. Dla Sądu Najwyższego w obecnym składzie nie ulega wątpliwości, że zwrot „po ich opłaceniu” w zestawieniu z rozłożeniem na raty należy rozumieć w taki sposób, że opłacenie rat powinno nastąpić w sposób przewidziany w stosownej umowie między organem rentowym a płatnikiem składek.

Z ustaleń postępowania sądowego wiążących dla Sądu Najwyższego wynika, że wnioskodawczyni nie dochowała terminów przewidzianych w umowie o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek, zawartej dnia 16 kwietnia 2014 r. z organem rentowym. Skutkiem nieopłacenia w terminie należności z tytułu dwóch ostatnich rat, umowa łącząca ją z organem rentowym uległa rozwiązaniu z mocy prawa. Taki skutek został przewidziany wprost w jej postanowieniach. Co więcej, w aktach postępowania znajduje się pismo organu rentowego, którym jeszcze przed upływem terminu skutkującego rozwiązaniem umowy, poinformowano wnioskodawczynię zarówno o zaległości w płatnościach dwóch ostatnich rat jak i o negatywnych konsekwencjach ich nieopłacenia. Podkreślić należy, że pismo to nie spotkało się z jakąkolwiek reakcją wnioskodawczyni. W ustaleniach postępowania sądowego nie ma również żadnych okoliczności, które pozwoliłyby Sądowi Najwyższemu uznać, że niewykonanie obowiązku uiszczenia poszczególnych rat w

terminie spowodowane zostało nadzwyczajnymi i niezależnymi od wnioskodawczyny okolicznościami.

W tej sytuacji, uwzględniając dodatkowo jednoznaczne postanowienia umowy z dnia 16 kwietnia 2014 r., nawet późniejsze działania organu rentowego, znajdujące odzwierciedlenie w korespondencji prowadzonej przezeń z ubezpieczoną, nie mogły doprowadzić - niestety - do wykreowania po stronie wnioskodawczyny zasługującego na ochronę uzasadnionego prawnie (opartego na przepisach prawa) oczekiwania, że układ ratalny może zostać reaktywowany wskutek spłacenia zaległych rat.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach rozstrzygnięto na zasadzie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia wnioskodawczyny kosztami zastępstwa organu rentowego powyżej kwoty 400 złotych.